

EDUARD JUNYENT: INFÀNCIA I JOVENTUT*

RAMON ORDEIG I MATA

Aproximació biogràfica a la figura d'Eduard Junyent i Subirà, centrada en la seva infància i la seva joventut, des del seu naixement a Vic l'any 1901 fins a l'assumpció dels càrrecs de conservador del Museu Episcopal i director de la Biblioteca Episcopal de la seva ciutat nadiua, l'any 1931, després d'haver obtingut el doctorat en arqueologia cristiana a Roma.

A biographical introduction to the figure of Eduard Junyent i Subirà, which focuses on the early part of his life. The article covers the period from his birth, in Vic in 1901, to 1931 when, having obtained his Doctorate in Christian Archaeology in Rome, he was appointed to the positions of Curator of the Episcopal Museum and Director of the Episcopal Library in his native city.

Els principals trets de la biografia d'Eduard Junyent i Subirà han estat tractats a bastament. Qualsevol que els vulgui conèixer pot consultar el número extraordinari de la revista *Ausa* que el Patronat d'Estudis Osonencs li dedicà l'any 1979 arran de la seva mort.¹ Amics d'ell des de l'adolescència, com els germans Anton Gudiol i Josep Gudiol, hi abocaren els seus records. De síntesis biogràfiques se'n poden trobar en enciclopèdies i diccionaris, en llibres com el titulat *Vigatans il·lustres*, editat pel Patronat, o en la *Revista Vic* d'enguany.

D'altra banda, som molts encara, tot just al cap de vint-i-tres anys de la seva defunció, els que vam tenir la fortuna de conèixer el Dr. Junyent. En el meu cas, vaig poder-lo tractar i rebre el seu magisteri durant més de tretze anys, de l'estiu de 1965 a la tardor de 1978. Altres persones de més edat que la meua el van poder conèixer i tractar molts més anys. Alguns dels més grans, ben pocs ja, poden

* Text de la conferència pronunciada per l'autor al Temple Romà de Vic el dia 16 de novembre de 2001 en commemoració del centenari del naixement d'Eduard Junyent i Subirà, en el marc de la XLIX Festa Anual del Patronat d'Estudis Osonencs.

1. *Ausa* [Vic], vol. VIII (1975-1979), núm. 91-92, p. 365-460.

recordar encara el Dr. Junyent d'abans de la Guerra Civil, dels anys trenta. Ja no hi ha ningú, però, que ens pugui aportar records personals sobre el nen, l'adolescent o el jove Eduard Junyent.

Familiars, amics, deixebles, alumnes, veïns, conciutadans, etc., podem parlar dels nostres records sobre el Dr. Junyent i de la nostra percepció de la seva figura. El que fóra més interessant, però, és que el Dr. Junyent hagués deixat escrites les seves memòries. No ho féu. No obstant això, ens deixà uns dietaris, unes cartes, unes cròniques, uns articles i altres escrits en què parla d'ell mateix i de les circumstàncies i dels fets que li tocaren de viure i de les persones que tractà. Hi ha també dades proporcionades per cròniques de l'època i per informacions publicades en la premsa local. Es tracta de diferents camins que permeten endinsar-nos més profundament en la seva vida i conèixer-ne detalls d'interès.

Això, doncs, és el que intentaré de dur a terme, però només en referència a la seva infantesa i a la seva joventut, període de la seva vida, el segon, que perllongaré fins als seus 29 anys d'edat, és a dir, fins a l'any 1931, en què succeí Mn. Gudiol en la direcció del museu i de la biblioteca episcopals.

* * *

Reculem cent anys:

«[18 setembre] 1901. Vaig veure la primera llum d'aquesta vall de llàgrimes jo, Eduard Junyent i Subirà.»

Aquesta frase consta autògrafa en un petit dietari perpetu de butxaca, de tapes vermelles, en què el Dr. Junyent apuntà els esdeveniments principals dels seus primers quaranta anys de vida. L'interrompé l'any 1941 i, pel que es dedueix, l'havia començat l'any 1924, bé que hi apuntà també els principals fets de la seva infància.

Veié «la primera llum d'aquesta vall de llàgrimes» a dos quarts de nou del matí del dia 18 de setembre de 1901 en el tercer pis, primera porta, de Can Junyent, número 26 del Mercadal o plaça Major. Era fill primogènit dels esposos Antoni Junyent i Noguera, propietari de Vic, i Vicenta Subirà i Costa, de Matamala. Ell, vidu de la primera muller, tenia llavors ja 54 anys i ella, vídua també, 36. S'havien casat el 17 de setembre de 1900 a la Catedral.²

El nounat fou batejat a l'església parroquial del Carme dos dies després del seu naixement, el 20 de setembre, pel seu oncle Mn. Paulí Subirà, el qual era llavors vicari de la parròquia. Segons la partida de baptisme, li foren imposats els noms d'Eduard, Antoni i Francesc i fou apadrinat per Eduard Subirà, de Vic, i Margarida Junyent, de Ripoll.

2. *La Plana de Vich*. Núm. 66 (3 octubre 1900), p. 3.

L'infant Eduard Junyent, abans de complir el primer any de vida, l'agost de 1902.

El matrimoni Junyent-Subirà tingué, a més del primogènit Eduard, cinc fills més: Paulí, Concepció, Joaquim, Pilar i Ramon. Seguint el dietari per ordre cronològic, hi trobem escrit:

«[21 gener] 1908. Moria el meu germà Ramon, de pocs mesos d'edat, anant a fer chor amb les jerarquies angèliques.»

Arribà l'any 1910, tan important per a la ciutat per les grans festes del centenari del naixement de Balmes, començades el 8 de setembre d'aquell any. Els vigatans, petits i grans, seguiren els actes populars programats amb aquell motiu,

un dels quals consistí en una festa folklòrica –reproducció d'un casori de pagès a les primeries del segle XIX– organitzada precisament per Eduard Subirà i Costa, oncle del petit Eduard Junyent.³

L'any 1910 també fou important en la vida íntima del nen Eduard. Llegim en el dietari:

«[16 desembre] 1910. Vaig fer la primera comunió en l'església de S. Felip de Vich.»

Havia complert ja els nou anys d'edat. La figura preeminent de l'Oratori de Sant Felip vigatà era ja, aleshores, el pare Salvi Huix, futur bisbe d'Eivissa i de Lleida.

El repàs del dietari ens proporciona una trista notícia de la infància de l'Eduard. Hi llegim:

«[22 novembre] 1911. Confortat amb els sagraments i auxilis espirituals, passà a millor vida el meu pare Antoni en la ciutat de Vich, als 64 anys d'edat.»

En donar compte de la defunció, la *Gazeta Montanyesa* parlava d'Antoni Junyent com d'«un home estimat de tots quants el tractaven y coneixian».

Quan morí el seu pare, l'Eduard, que tot just havia complert els deu anys, estudiava encara al Col·legi de Sant Miquel dels Sants, instal·lat des de 1905 en l'antic convent dels carmelites descalços, al carrer de Manlleu. Segons que deixà escrit Anton Gudiol, que en fou company d'aula durant el curs 1910-1911,

«l'Eduard Junyent pertanyia a la secció que el curs següent havia de passar a la tercera classe o superior d'aquell col·legi, i els seus condeixebles el teníem pel més “savi”. Indiscutiblement que era el més aplicat».⁴

En aquesta època decidí d'iniciar la carrera eclesiàstica. Alguna vegada, de gran, havia fet referència a la influència del bisbe Josep Torras i Bages en la seva decisió d'entrar al Seminari.

El 16 de setembre de 1912 començà el primer curs de Gramàtica al vell casal del Seminari, al carrer de Sant Hipòlit. Aquell curs hi havia matriculats 239 seminaristes, 46 dels quals en el primer curs, anomenat de Rudiments. D'aquells 46 seminaristes, 38 residien al Col·legi de Sant Josep i els altres 8, en domicilis particulars. L'Eduard Junyent, per ser de Vic, continuà residint a casa seva, en contacte amb els seus amics i amb la ciutat. L'ambient estudiantil i el contingut dels ensenyaments al Seminari vigatà a principis del segle XX els descrigué molt bé Antoni Griera, nascut l'any 1887 i estudiant del Seminari de 1898 a 1908 i de 1912 a 1914, en les seves *Memòries*. Hi llegim:

«La disciplina del seminari era paternal i severa. Al començar el curs es llegia el reglament, que comportava tres aspectes: indumentària, formació espiritual i vida acadèmica.

3. NADAL, L. B. *Crònica de les Festes del Centenari d'en Balmes*. Vic, 1911; SALARICH, M. S. *Història del Círcol Literari de Vich*. Vic, 1962, p. 243.

4. GUDIOL, A. «La joventut del Dr. Eduard Junyent». *Revista Vic*, 1979.

El noi Eduard Junyent (a primera fila, el primer de l'esquerra), amb els seus germans i els seus companys del col·legi de Sant Miquel dels Sants, vers l'any 1912.

La indumentària del seminarista vigatà era típica: barret de copa, pitet, coll i capa, pels estudiants de Teologia; capa i gorra negra, pels filòsofs; americana, pels alumnes d'Humanitats. L'espectacle dels teòlegs que sortien de les aules pel carrer de Sant Just era imponent. Vic era l'estudiantina amb capa i barret. Un jutge de primera instància es ficà pel cap la idea de que els estudiants li negaven la salutació, al baixar pel carrer de Sant Hipòlit. Es queixà al Sr. Bisbe. Les barretades solemnes i l'estesa quotidiana de les capes al seu pas l'obligaren a abandonar la ciutat levítica.

La formació espiritual de l'estudiant de Vic era sòlida i disciplinada. L'estudiant que vivia a la ciutat era sagristà d'una parròquia o d'un convent. O anava a missa de les sis a la Pietat, o a la de set als Caputxins. [...] Demés, un jesuïta de fama, o un P. del Cor de Maria, ens donava uns exercicis espirituals, on es treien els pecats al sol de l'estudiantina bulliciosa.

La vida acadèmica era la d'un gran centre docent. El Trivium i el Quadrivium que Sant Isidor ja coneixia en les seves etimologies, tenien l'equivalent en les Humanitats i Filosofia del seminari de Vic. La gramàtica llatina continuava la tradició de Nebrija. S'aprenia a traduir el llatí amb el *Selecta*, format per trossos de l'Antic i del Nou Testament. La Retòrica s'estudiava amb el P. Colònia; la Filosofia, que era escolàstica, amb Zigliara; i la Suma de Sant Tomàs era el llibre de text de la Facultat de Teologia. [...].

La Biblioteca episcopal i el Museu eren dos indrets on, després de les aules del matí, els estudiants llegíem tractats de Filosofia, d'Història i de Teologia. Mn. Josep Gudiol ens deixava copiar inventaris de la Cúria Fumada i llegir algun incunable de la col·lecció que tenia custodiats a les vitrines del Museu i en la seva gàbia de vigilant de la Biblioteca.»⁵

De 1915 a 1917 el seminarista Eduard Junyent cursà els dos anys de retòrica i poètica. N'eren catedràtics el Dr. Josep Fonts, poeta i llatísta,⁶ i el Dr. Felip Pítxot, escriptor prolífic,⁷ els quals feren néixer més d'una vocació literària entre els seus alumnes. Un d'ells fou Eduard Junyent, atès que començà a escriure versos per aquestes anyades.

Durant el curs 1916-1917 Eduard Junyent féu amistat amb Josep M. Gudiol a les aules de l'Escola Municipal de Dibuix, instal·lada a l'últim pis del vell convent de Sant Josep, llavors destinat a Col·legi de Sant Miquel dels Sants, i dirigida per l'escultor Eudald Brunet, on ambdós joves acudien als vespres. Anys més tard, el 1936, en escaure's el centenari de l'establiment de l'escola, Eduard Junyent en publicà una memòria històrica, en la qual deia que els seus alumnes la

«recordaran sempre amb gran complaença per haver trobat, en les hores de la inquietud de la juvenesa, el mestratge d'un home com Eudald Brunet, que sabé desvetllar afeccions i orientar vocacions artístiques».⁸

Josep M. Gudiol, a les seves velleses, recordava la classe diària a l'Escola de Dibuix amb aquests mots:

«Aquella reunió diària de set a nou del vespre a les aules inhòspites modestament instal·lades a les golfes del vell cenobi de Sant Josep, on la discreta llibertat regnant convidava a les confidències, fou per a nosaltres un autèntic alliberament. L'Eduard em parlava de literatura i em llegia els seus primers poemes; jo tractava d'explicar la misteriosa emoció que em produïen les excavacions esporàdicament realitzades pel Centre Excursionista.»⁹

L'adolescent Josep M. Gudiol convidà el seu amic seminarista a la tertúlia que tenia lloc els matins dels diumenges a la secretaria del Museu Episcopal, a l'entorn de Mn. Josep Gudiol, oncle d'ell. Un dels personatges del cercle de Mn. Gudiol era el Dr. Marià Serra i Esturí, vigatà de naixement, poeta i periodista, canonge, catedràtic de retòrica i de patrologia del Seminari, de caràcter molt dolç, assidu lector de la Biblioteca Episcopal, on acudia a llegir directament les obres dels sants pares en el Migne.¹⁰ Quan morí, anys més tard, Mn. Gudiol escrigué que era «un *gourmet* del llibre»; i el Dr. Junyent, que era un «model de civisme vigatà, entrenador i atidor de les intel·ligències joves a les lluites per la virtut i

5. GRIERA, A. *Memòries*. Sant Cugat del Vallès, 1963, p. 19-20 i 23.

6. ROVIRÓ, I. *Diccionari de filòsofs, teòlegs i mestres del Seminari de Vic (1749-1968)*. Vic, 2000, p. 174.

7. *Ibidem*, p. 224.

8. JUNYENT, E. *Estudis d'història i art (segles IX-XX)*. Vic, 2001, p. 479.

9. GUDIOL, J. «Inicis d'una vocació científica». *Ausa* [Vic], VIII/91-92 (1979), p. 369.

10. GRIERA, A. *Op. cit.*, p. 28 i 91; ROVIRÓ, I. *Op. cit.*, p. 276-277.

per les lletres».¹¹ Això últim ho deia per pròpia experiència, car fou una de les persones que l'influï més en la seva joventut.

El Museu i la Biblioteca es repartien les llargues sales del segon pis dels claustres de la Catedral i del Palau Episcopal. El jove Eduard Junyent, doncs, fou introduït en aquell santuari cultural i se'n féu addicte. Per això, anys més tard, Ramon d'Abadal i de Vinyals deia:

«El Dr. Junyent i jo podríem, en certa manera, ésser tinguts com uns germans espirituals, eixits com fórem del mateix fogar erudit, aquell fogar penjat al segon pis del Palau Episcopal vigatà, entre unes parets folrades pels llibres d'una esplèndida biblioteca secular i uns balcons oberts a la filigrana dels claustres per una banda, mentre que per l'altra deixen estendre la vista sobre les amples campades de la Plana.»¹²

Eduard Junyent conegué Mn. Gudiol en un moment en què la salut d'aquell savi sacerdot començà a decaure, afectat de la malaltia de Parkinson, malgrat tenir només 45 anys. Més tard, en 1948, el Dr. Junyent s'hi referia amb aquests mots:

«Tots aquells que havien tractat Mn. Gudiol amb anterioritat a l'any 1917 poden evocar encara la seva figura pletòrica en el vigor i la plenitud de les seves forces físiques, disposat a acabar-ho tot, dotat d'inesgotable capacitat de treball, poc abans que li comencés la immobilització dels seus membres actius. Des d'aquella data comença la lenta pujada al calvari amb una creu pesadíssima que suportà amb resignació cristiana i paciència heroica.»¹³

L'octubre de 1917 Junyent començà el primer dels tres cursos de Filosofia. El curs anterior s'havien suprimit tant la capa usada pels estudiants de Filosofia i Teologia com el tarot, usat només pels de Teologia. Això motivà que en el programa de la festa major de 1917 es publiquessin uns versos anònims que feien així:

«Els barrets dels seminaristes.

S'ha reformat el vestuari / que de temps immemorial / duïen els del Seminari.
Un disgust fenomenal / vaig tenir al enterarme / d'un cambi tan radical.

Com els nostres estudiants / no n'hi havia en tot Espanya / que anessin més elegants.

Gech y calsas d'estamenya / un gran sombrero de copa / y una capa madrilenya.

Quins sombreros, com hi ha món, / n'hi havia de totes menas, / molts en forma d'acordeón.

11. *Gazeta de Vich*. Núm. 3851 (12 març 1931).

12. ABADAL, R. D'. «Discurs de contestació». A: *L'arquitectura religiosa en la Catalunya carolíngia, Discurs llegit el dia 27 d'octubre de 1963 en la recepció pública de Mons. Eduard Junyent en la Reial Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona i contestació de l'acadèmic numerari D. Ramon d'Abadal*. Barcelona, 1963, p. 47.

13. JUNYENT, E. *Op. cit.*, p. 519.

D'amples, estrets, baixos, alts, / fins de forma tant ridícula / que semblaven orinals.

Ara no'n veurem may més / de estudiants ab copalta / lluhint pels nostres carrers!

T'has fos en un santiamen, / oh insigne barret de copa! / *Requiescat in pace. Amen!*»

Suprimits, doncs, la capa i el tarot, el «filòsof» Eduard Junyent hagué de vestir de color fosc i cobrir-se amb gorra negra, l'anomenada gorra de cotxer, d'acord amb la normativa vigent. Professors d'ell de Filosofia foren, segons consta en el quadre d'assignatures i catedràtics publicat anualment en el butlletí oficial del Bisbat, els següents eclesiàstics, tots ells doctors o llicenciats: Marcel·lí Carreras (Història de la Filosofia), Francesc Vintró (Geometria i Trigonometria, Física i Química), Climent Villegas (Metafísica General), Joan Lladó (Metafísica Especial), Ramon Puig (Història Natural), Miquel Vilatimó (Ètica i Dret Natural, Sociologia) i Miquel Ordeig (Agricultura). No consta qui fou el seu professor de Lògica. Entre els autors dels llibres de text més usats cal destacar el cardenal Tommaso Maria Zigliara, representant del neotomisme, que en 1876 havia publicat una *Summa philosophica ad usum scholarum*. Per a l'estudi de la Història de la Filosofia s'usava la continguda en la *Filosofia elemental* de Jaume Balmes, escrita pel filòsof vigatà l'any 1847. I per al de la Història Natural, el *Compendio de las lecciones de Historia Natural explicadas en el Seminario de Vich por el Rdo. Tomàs Serra*, publicat a Vic l'any 1895; l'autor era llavors vicerector del Seminari.¹⁴

Pel seu contacte amb el grup del Museu, el jove Eduard Junyent s'aficionà de seguida a les antiguitats i, junt amb el seu germà Paulí, els germans Gudiol i Ferran Buxó, el 1917 formaren la Colla Gurb dedicada a les excursions arqueològiques i a la recollida de fòssils. No oblidà, però, el conreu de la poesia, de manera que escrivia versos per al butlletí mensual, primer constituït per un sol exemplar manuscrit, però després multicopiat en velògraf, que el grup tragué entre 1919 i 1921. Era ell qui multicopiava els exemplars del butlletí i, alhora, alguns opuscles complementaris, un d'ells titulat *Primavera*, compost d'un ramell de poesies seves escrites el 1920. Un altre recull de poesies escrites entre 1916 i 1920 el relligà en un volum manuscrit de 595 pàgines, il·lustrat amb dibuixos propis. En un segon volum manuscrit de 154 pàgines, amb dibuixos d'artistes vigatans, recollí la seva obra poètica de 1920 a 1922. I l'any 1923 confeccionà un altre volum manuscrit de poesies, de 170 pàgines, il·lustrat per ell mateix, titulat *Flama Vivent*.

L'animà a escriure poesia el fet de rebre premis i de veure que li publicaven alguns versos en la premsa local. Ja als seus divuit anys els Lluïsos de Vic li premiaren la poesia titulada «Reina de la Pau» (1919) i, als dinou, la *Gazeta de Vich* li publicà una poesia titulada «Romiatge» (1920).

I només tenia vint anys quan omplí de versos el gran full de la *Crida Oficial de les Festes de Sant Miquel dels Sants* de l'any 1922, cosa que repetí els anys 1924,

14. ROVIRÓ, I. *Op. cit.*, p. 277-278.

1925 i 1926. Com a anècdota, ressalta que en la crida de 1922, en fer referència a tots els actes programats per a la festa major, es manifestava antitaurí amb aquests breus mots:

«Ja no parlo pas dels *Toros*, / car es art d'inciviltat, / l'enemic de la cultura, / del progrés i l'ideal.»

Alternava el conreu de la poesia amb la seva afecció a l'arqueologia, lligada amb l'excursionisme. El novembre de 1920, tot just complerts els dinou anys, pronuncià una conferència aquí, en el Temple Romà, adreçada als socis del Centre Excursionista i als de la Societat Arqueològica, sobre el tema «Una excursió a l'Estany». En la targeta d'invitació s'anunciava que la conferència aniria acompanyada d'«abundància de projeccions», és a dir, de transparències o diapositives.

Pocs dies abans, el 17 d'octubre de 1920, el bisbe Francesc Muñoz havia inaugurat la sala ausetana del Museu Episcopal, en presència del Dr. Pere Bosch i Gimpera, director de la Secció Arqueològica de l'Institut d'Estudis Catalans. Mn. Gudiol, en la memòria que hi llegí, confessà:

«Devem bona part de les derrerres trovalles, interessants y insospitades, que omplirien d'entusiasme a D. Joseph Serra y Campdelacreu si visqués, al Centre Excursionista de Vich y a un aplech de jovenets, constituïts baix el nom de Colla Excursionista Gurb y que ara ha vingut a fondres amb aquell Centre, constituïnt la Secció de Exploracions del mateix, a la que devem magnífiques adquisicions.»¹⁵

En efecte, l'any 1920 la Colla Gurb, acrescuda amb nous components, s'integrà en el Centre Excursionista de Vic com a Secció d'Exploracions i, com a tal, edità el seu propi butlletí durant tot l'any 1922.

El canonge Collell dedicà a la colla el vers següent, conservat autògraf entre els papers del Dr. Junyent:

«A la secció d'exploradors / del Centre Excursionista de Vich.

Bona tasca us heu donat / jovenets exploradors / desenterrant los tresors / de remota antiguetat.

Cada llosa que aixequau, / cada troç d'escudellam, / fragments de ferro o d'aram / que dins les cistes trobeu,

ossos humans barrejats / ab atuells primitius, / son veus dels morts que a n'els vius / revelan los temps passats.

Avant, joves vigatans, / seguiu remouent la terra, / que es tota aqueixa desferra / l'història dels ausetans.

Jaume Collell, prebere. / 14 Mars de 1921.»

Aviat els estudis separaren el grup, ja que alguns d'aquells joves s'hagueren de traslladar a Barcelona per seguir les carreres universitàries escollides. No fou el cas del jove Junyent, el qual, des de l'octubre de 1920, era estudiant ja de Teologia en el Seminari vigatà.

15. «La nova instal·lació ausetana». *Gazeta de Vich*, núm. 2240 (19 octubre 1920), p. 5.

L'estudiant Eduard Junyent (a primera fila, el primer de la dreta) amb els companys de curs del Seminari de Vic vers l'any 1920.

S'aplicà a l'estudi de les ciències sagrades explicades pels professors que tingué al llarg dels sis cursos de Teologia: Jaume Gassó (Teologia Fonamental), Climent Villegas (Història Eclesiàstica), Pere Pous (Grec, Hebreu, Sagrada Escriptura), Ramon Martí (Institucions Teològiques), Ramon Puig (Institucions Teològiques), Isidre Reig (Cant Gregorià), Tomàs Serra (Teologia Moral), Miquel Ordeig (Dret Canònic), Marià Serra (Patrologia, Oratòria Sagrada), Alfons Torrent (Pastoral i Litúrgia), Salvi Huix (Teologia Ascètica i Mística) i Segimon Cunill (Arqueologia Eclesiàstica). El llibre de text per a l'estudi de les institucions teològiques era la *Summa Theologica* de sant Tomàs d'Aquino. En totes les assignatures obtingué el grau de *Meritissimus*, excepte en les de cant gregorià i moral, en les quals no aconseguí passar d'un discret *Benemeritus*. A partir del curs 1923-1924, en començar el quart any de Teologia, i fins a l'acabament de la carrera, hagué de viure intern al Seminari.

Pel que fa al servei militar obligatori, constà oficialment com a soldat del Batalló de Muntanya Alfons XII, ubicat a la Seu d'Urgell. Però s'estalvià la incorporació al batalló, d'acord amb la llei de reclutament de l'època, pagant 1.000 pessetes en tres terminis, els anys 1922, 1923 i 1924.

Des de l'any 1921 Mn. Gudiol pogué comptar amb un conservador adjunt al Museu Episcopal i alhora director auxiliar a la Biblioteca Episcopal, Mn. Segi-

mon Cunill i Fontfreda, de 34 anys d'edat,¹⁶ de manera que veié encarrilada la seva successió. L'any 1923 fou per a Mn. Gudiol i per als que l'envoltaven un any difícil. La causa fou la polèmica per la seva proposta de suprimir els vestits postissos que cobrien la talla romànica de la marededéu de la Gleva, en ocasió de la seva coronació canònica. Aquella proposta «arqueològica» enfurismà certs sectors intransigents, que aconseguiren el patrocini de la Cúria i del mateix bisbe. S'hi barrejà la política del moment, que enfrontava catalanistes i carlins. Tal com deixà explicat Anton Gudiol en la biografia dedicada a la figura del seu oncle, encara inèdita,¹⁷ el cap de turc fou el conservador del Museu Episcopal, fins al punt que alguns capellans acabats de sortir del Seminari, per congraciar-se amb les autoritats eclesiàstiques, proposaren que se l'enviés a una parròquia ben arraconada. El dissabte 8 de setembre, diada de la festa de la coronació, Mn. Gudiol es trobava a Montserrat amb alguns dels seus familiars. A la Gleva, presidint la festa al costat del bisbe Muñoz, hi havia el capità general de Catalunya, Miguel Primo de Rivera. Al cap de cinc dies, el dijous 13 de setembre, aquell general andalús protagonitzava el cop d'estat que el convertí en dictador.

Acabat el curs acadèmic 1923-1924, el 29 de juny de 1924 el seminarista Eduard Junyent rebé els ordes menors de mans del bisbe Muñoz. Paral·lelament a la carrera eclesiàstica, anava cursant el batxillerat civil i el 29 de setembre de 1924 féu l'examen final a l'Institut de Lleida. Pocs dies després, el 9 d'octubre de 1924, segons que apuntà en el seu dietari:

«Passà soptadament a millor vida, en el casal de les Ferreres de St. Bartomeu del Grau, el meu oncle Mn. Paulí Subirà, a l'edat de 55 anys.»

Aquell seu oncle capellà, que degué influir prou en els inicis de la seva vocació sacerdotal, havia renunciat a la seva rectoria d'Albió l'any 1912 i s'havia retirat al mas Ferreres de Sant Bartomeu del Grau. Segons la necrològica de la *Gazeta de Vich*, era «un sacerdot de molt talent y de caràcter franch».

El 29 de juny de 1925 el seminarista Junyent rebé l'orde del sotsdiaconat de mans del bisbe de Vic, Francesc Muñoz. Aquell any 1925 es commemorava el tercer centenari de la mort de sant Miquel dels Sants. Amb aquest motiu escrigué un poema místic de la vida del sant titulat *El Serafí d'Ausona*,¹⁸ al qual posà música un altre seminarista anomenat Josep Vinyeta. L'Orfeó Vigatà l'estrenà al teatre de la Joventut Catòlica en la segona part del festival artístic que programà per al diumenge 7 de febrer de 1926. El dimarts següent un cronista anònim de la *Gazeta de Vich* explicava amb tot detall el festival als lectors del periòdic i, entre altres coses, deia:

«Naturalment, la 2ª part era l'atractiu major de la festa. [...] L'espectació era grossa; la gentada omplènà absolutament tot el local. Comensem per dir que la espectació no quedà defraudada, ni les esperances decebudes. Tothom restà

16. FONT, I. «Segimon Cunill i Fontfreda (1886-1930): notícia bio-bibliogràfica». *Ausa* [Vic], XII/117, p. 125-130.

17. GUDIOL, A. *Bio-bibliografia de Mn. Josep Gudiol i Cunill*. Vol. I. [Exemplar mecanografiat conservat a la Biblioteca Episcopal de Vic.]

18. JUNYENT, E. *El Serafí d'Ausona*. Vic: Tipografia Balmesiana, 1926.

embadalit de la decoració, de la presentació acurada de l'espectacle; s'hi feya palesa a cada instant la preparació, que es lo que assegura els éxits; el treball amorós, els desigs de fer ressaltar l'obra del poeta y del músich que havian embestit un tema tan simpátich, per be que difícil. Comensa la peça per tres escenes animades: L'ars florit, la Guia, Hont sou, Senyor? Tres composicions en vers que lliscan suaus com reguerons de font cristallina, recitades al interior y representades ayrosament per nenes ben ensenyades.»

Acabava la crònica informant que:

«La direcció general de la peça era confiada a Mn. Miquel Rovira; acompanyament del piano y armonium pels mestres Mn. Lluís Romeu, En Rafel Subirachs y l'autor de la música del poema, Mn. Joseph Vinyeta. El decorat, exprés d'En Lluçia Costa. No s'hi plangué res, especialment temps y bon gust. L'esfors de tots ha sigut premiat per un éxit franch.»

Aquell any 1926, tan ben encetat, fou molt important en la vida d'Eduard Junyent. El 29 de maig rebé l'orde del diaconat de mans del bisbe de Barcelona, Josep Miralles, a la capella del Seminari barceloní, i el 15 d'agost fou ordenat prevere pel bisbe Muñoz a l'església del Seminari vigatà. El dia 22 següent cantà missa nova a l'església parroquial del Carme, amb el sermó a càrrec del prevere vigatà Dr. Miquel Vilatimó, catedràtic de la Universitat Pontifícia de Tarragona, i amb els cants a cura de l'Orfeó Vigatà, dirigit per Mn. Miquel Rovira, acompanyat a l'orgue per Mn. Lluís Romeu. L'àpat, servit a l'Hotel Ristol, situat al carrer de la Fusina, acabà amb un enfilall de parlaments en prosa i en vers i amb alguns cants i peces musicals.¹⁹ L'endemà, dia 23, celebrà la primera missa resada a l'altar del Santíssim Misteri de Sant Joan de les Abadesses.

Rebé l'ordenació presbiteral de mans del bisbe Muñoz perquè aquest prelat, tot i ser ja patriarca de les Índies, era alhora administrador apostòlic de Vic. El bisbe electe de Vic era el Dr. Jaume Viladrich i Gaspar, autor d'alguns estudis d'història i arqueologia, fins llavors bisbe auxiliar del cardenal Benlloch a Burgos. El Dr. Viladrich, però, morí a Valfermoso (Castella) el 20 de setembre d'aquell mateix any 1926, abans d'haver pogut prendre possessió de la càtedra episcopal vigatana.

Condeixebles d'Eduard Junyent, tot al llarg de la carrera, foren: Francesc Cruells, de Montesquiú; Francesc Espinalt, de Santpedor; Josep Guiteras, de Moià; Esteve Jordà, de Sentfores; Pere Muns, d'Olost; Esteve Orriols, de Sant Joan de les Abadesses; Leandre Picas, de Borredà; Lluís Pla, de Balsareny; Salvador Salat, de Freixanet; Joaquim Sors, de Centelles, i Josep Terricabras, de Perafita; tots nascuts entre els anys 1898 i 1902.²⁰ Els dotze condeixebles reberen l'ordenació presbiteral el mateix dia, el 15 d'agost de 1926. Tres d'ells –Mn. Orriols, Mn. Pla i Mn. Salat– moririen assassinats al cap de deu anys, en la revolució de 1936.²¹ Havia sigut condeixeble de tots ells, fins al segon curs de Teolo-

19. «De Missa Nova». *Gazeta de Vich*, núm. 3142 (26 agost 1926), p. 4.

20. CONILL, A. *Bisbat de Vic: sacerdots diocesans segle xx*. Vic, 1997.

21. *Martirologio vicense*. Vic, 1945, p. 108, 117 i 150.

El novell sacerdot Eduard Junyent (a segona fila, el segon de la dreta) amb els companys ordenats de prevere l'any 1926.

gia, el vigatà Joan Traveria i Pubill, que després esdevingué advocat, periodista i polític tradicionalista, assassinat també l'any 1936.²² Els nou preveres i companys supervivents moriren, ja grans, entre els anys 1967 i 1990.

* * *

Al cap de pocs dies d'haver cantat missa, Mn. Eduard Junyent tingué una comesa ben interessant per a ell. La *Gazeta de Vich* del 28 d'agost de 1926 ho explicava així:

«Ha vingut a Espanya, en viatge d'estudi, l'eminent arqueòlech Mons. Joseph Wilpert, professor de l'Institut Pontifici d'Arqueologia Cristiana, creat a Roma per *Motu Proprio* del Papa actual, del 11 [de desembre] de l'any jubilar 1925. El professor Wilpert, arribat ahir a Barcelona, comensarà per estudiar els *sarcòfags* que's conservan en la Capital, a Girona y a Tarragona. En la referida excursió científica per la nostra terra, el professor es acompanyat pel jove sacerdot Mn. Eduard Junyent.»

22. SALARICH, M. S.; YLLA-CATALÀ, M. S. *Vigatans il·lustres*. Vic, 1983, p. 315.

No estranya gens que fos ell l'escollit per acompanyar el professor Wilpert perquè al cap de pocs dies s'havia d'incorporar a l'esmentat Institut Pontifici d'Arqueologia Cristiana com a alumne del primer curs.

La *Gazeta de Vich* del 21 de setembre ho comunicava als seus lectors d'aquesta manera:

«Previ el beneplàcit de l'Exm. Sr. Administrador Apostòlic d'aquesta diòcesis, passarà a Roma el nostre compatrici Mn. Eduard Junyent y Subirà, per emprendre en l'Institut Pontifici [...] els estudis de Arqueologia cristiana, que allà han comensat a donarse l'any passat per professors eminents. La carrera completa comprèn tres anys d'estudis y d'investigacions amb mètodes rigorosament científichs. [...]»

En efecte, el jove Mn. Eduard Junyent, als dos mesos justos d'haver cantat missa, marxà a Roma. Ho apuntà en el seu dietari:

«[22 octubre] 1926. M'en vaig a Roma a començar arqueologia.»

La *Gazeta de Vich* del 21 d'octubre anunciava la seva marxa així:

«Avuy ha sortit cap a Barcelona, per dirigir-se tot seguit a Roma, el nostre bon amich y compatrici Mn. Eduard Junyent y Subirà. Pel Novembre haurà de comensar els estudis de Arqueologia cristiana ab els professors, eminents especialistes, Mons. Kirsch, Wilpert, Silvagni y el benedictí Dom Enrich Quentin. [...] Durant els estudis en l'Institut Pontifici, novament creat per el Sant Pare, Mn. Junyent disfrutarà d'una beca particular.»²³

La beca li havia estat concedida per la Biblioteca Balmes de Barcelona, creada l'any 1923 pel pare Ignasi Casanovas, jesuïta, «que la convertí en un centre d'alta investigació religiosa», «dins un ambició projecte de crear un centre d'estudis superiors eclesiàstics».²⁴ El jove sacerdot vigatà Eduard Junyent era un dels escollits per formar part del claustre de professors d'aquell futur centre d'estudis superiors, projectat com a universitat catòlica de Barcelona.

En la crònica de la Biblioteca Balmes de 1927 s'hi lleix:

«Per iniciativa i fervorós impuls del Papa Pius XI acaba de fundar-se a Roma l'Institut Pontifici d'Arqueologia Cristiana amb uns 25 deixebles escollits de tot el món. La Biblioteca Balmes ha pogut enviar-hi un alumne, l'únic d'Espanya, que ha començat el primer curs, i els seguirà tots, si Déu vol, fins a la fi. És Mossèn Eduard Junyent, que ha tingut una excel·lent preparació teòrica i pràctica al costat de Mossèn Gudiol en el Museu Episcopal de Vich, i va acompanyar darrerament a Monsenyor Wilpert en el seu viatge per Catalunya recercant els sepulcres cristiano-romans.»²⁵

El 28 d'octubre de 1926, pocs dies després d'haver arribat a Roma, Mn. Junyent acudí a la basílica de Sant Pere del Vaticà per assistir a la solemne litúrgia

23. *Gazeta de Vich*, núm. 3166 (21 octubre 1926), p. 5.

24. *Diccionari d'història eclesiàstica de Catalunya*. Barcelona, 1998, vol. i, p. 304 i 462.

25. *Analecta Sacra Tarraconensia* [Barcelona], III (1927), p. 535-536.

papal en ocasió de la consagració de sis bisbes xinesos, els primers bisbes d'aquella nacionalitat si s'exceptua un bisbe dominicà xinès mort el 1692. Tot això i les seves impressions sobre la cerimònia i les misses que els novells bisbes celebren l'endemà en les catacumbes les explicà en un article que envià a la *Gazeta de Vich*, publicat el 4 de novembre. Sobre Pius XI hi deia:

«El Papa em va fer molta impressió: té una magestat que imposa. Fa una cara més pàl·lida de lo què es veu en fotografies; vaig quedar parat de la seva veu plena que es feia sentir tan clara a llunya distància, d'en mig de tanta gent, sota aquelles voltes grandioses de la basílica.»

I afegia una nota sobre el panorama polític italià:

«El 28 era festa nacional, IV aniversari dels feixistes en la seva entrada a Roma comandats per *Il Duce* Mussolini. Va celebrar-se tancant tots els comerços i botigues, endiumençant-se tothom, penjant banderes a cada cantonada i a cada edifici (en alguns a cada balcó) i sobretot per una *adunata* o manifestació cívica, pels carrers, de camises negres, en masses compostes de paisans sota banderes i músiques. El que més abundaven eren els grups, ben equipats, de joves de 12 i 13 fins a 20 anys.»

El 18 de novembre de 1926 escrivia a Mn. Gudiol per explicar-li la inauguració del curs, efectuada el dia 15 anterior, i l'audiència papal concedida als professors i alumnes de l'Institut. Entre altres coses, li deia:

«En conjunt els alumnes de tots els cursos som setze i cinc oients que només vénen a algunes de les lliçons. D'aquests setze hi han tres francesos, un jugoslau, sis alemanys, quatre italians i tots framenors, el Dr. Vives i jo, que sóc el més jove de la colla. [...] Demés de les lliçons del primer curs jo segueixo les del segon. Així entre totes les materies que veig són: Epigrafia, quatre vegades la setmana ab el Dr. Silvagni; Introducció general, Catacumbes, Edificis del culte, Iglesies y títols ab el Dr. Kirsch; Liturgia y Agiografia ab Dom Quentin; y finalment Iconografia ab Mons. Wilpert [...]. Demés dues tardes a la setmana tenim visita a les Catacumbes ab el Dr. Kirsch y el dijous al matí visita als Museus y esglesies ab Mons. Wilpert. Encara ens resta el diumenge y dijous a la tarda per anarhi pel nostre comte, ja que l'Institut mateix ens ha donat les tesseres corresponents per entrar a les Catacumbes, Museus, del Laterá y Vaticá, y la de l'Estat que es valedora per tot, tant Museus com excavacions de tota Italia que depenen d'ell. Encara, ultra això, segueixo el curs de Paleografia mig-egal que es dona a la Gregoriana, un colp la setmana.»

Més enllà, afegia:

«He quedat verament encantat de la compenetració que hi ha entre l'alumne i els professors; això encara incita més a treballar de valent. No cal dir que les classes es fan en italià, el qual comprenc perfectament bé sense escapar-me paraula encara que no el parli; aviat, però, el parlaré. Roma, com més va, més m'agrada i els italians com més va menys em plauen. Gairebé ja ho he visitat tot amb primera visita d'orientació; ja sé tots els topants i m'aventuro tot sol per tots els indrets. Encara no he acabat de sortir de l'extupecfacció que causa l'arquitectura i escultura renaixentista i les grans carcasses que resten de l'antic imperi.»

Sobre l'audiència papal, explicava:

«L'audiència va durar mitja hora y el Papa ens parlava verament entusiasmat, encoratjantnos a proseguir la gran obra que tot just s'es comensada. En acabat de parlar ens doná a besar son anell d'un a un, demanantnos el nom y el lloc d'on erem, sortint vivisimament complascut.»

I, abans d'acabar, deia:

«Estic de primera a S. Lluís dels francesos amb tota la llibertat que necessito i amb tota la comoditat que saben proporcionar-se els abbés francesos.»

Anà a viure a Sant Lluís dels Francesos perquè se li havia vetat la residència al Col·legi Espanyol de Roma. Una denúncia procedent de Vic, amb l'acusació de fílies catalanistes, havia aconseguit aquella dràstica decisió a Roma. La causa era el seu posicionament al costat de Mn. Gudiol en la polèmica per la coronació de la marededéu de la Gleva, l'any 1923. Anys més tard, ben introduït en els cercles romans, pogué llegir la denúncia i els noms dels que la firmaven; tot i això, mai no volgué tenir en compte la denúncia ni, menys encara, revelar la identitat dels denunciants.

A l'Institut fou un alumne que de seguida destacà pels coneixements arqueològics, artístics i històrics que ja posseïa per l'aprenentatge fet al costat de Mn. Gudiol. En una carta que adreçà al seu mestre vigatà, el 15 de març de 1927, li explicava:

«L'arqueologia va de primera i m'hi donc amb tot l'entusiasme [...] Tinc el temps ocupadíssim i no perdo pas moment sense aprofitar. Gràcies a Déu la salut és de primera.»

A primers d'abril de 1927 efectuà un viatge d'estudi a la ciutat de Nàpols i al jaciment arqueològic de Pompeia, les impressions sobre els quals les explicà en un article que envià a la *Gazeta de Vich*, que el publicà el 21 d'abril.

Mentrestant, a Vic hi hagué bisbe nou en la persona del mallorquí P. Joan Pirelló i Pou, presentat el 26 de gener i preconitzat el 20 de juny de 1927. Féu la seva entrada a la ciutat el dia 14 d'agost següent, al bell mig de les vacances d'estiu vigitanes de Mn. Eduard Junyent, de manera que pogué conèixer de seguida el seu nou prelat.

Acabades les vacances, tornà a Roma per reincorporar-se a la vida acadèmica de l'Institut. L'estada a Sant Lluís dels Francesos li anava «de primera» per a l'aprenentatge de la llengua francesa i per poder connectar amb intel·lectuals i personatges francesos que residien o acudien a Roma. Un dels personatges amb qui pogué conversar durant aquell curs 1927-1928 fou Mons. Juli Carsalade du Pont, el famós bisbe d'Elna-Perpinyà, restaurador del monestir del Canigó, admirador de Verdaguer i defensor del català, que llavors arribava als vuitanta anys d'edat. En una carta tramesa el 29 de novembre de 1927 al canonge Jaume Collell, publicada en la *Gazeta de Vich* del 7 de desembre següent, Mn. Junyent es referia a la seva entrevista amb Mons. Carsalade amb aquests mots:

«He tingut ocasió de parlar-hi en aquests dies en què ha vingut a Roma a cumplir la visita *ad limina*. Quina figura tant simpàtica i tant dolça la seva! La seva faç serena, joiosa, coronada pels cabells blancs, xuclada per l'edat que no

n'hi ha llevat la robustesa, s'inclina damunt la sotana, senzilla, decorada amb el pectoral i la faixa episcopals. Com la reviu encara l'època heroica, quan, encisat pel *Canigó* de Mn. Cinto, el cant mateix de la terra l'enfilava a St. Martí del Canigó per a bastir de bellnou les desferres caigudes! Encara en parla amb tota la grandesa amb què el seu esforç, germà de l'altre del bisbe Morgades, va retornar a l'antiga corona un dels florons perduts.

Amb quina emotivitat recorda les velles amistats de casa nostra, la relació amb V. i sobretot amb Mn. Cinto. [...]

Mgr. Carselade diumenge passat va ésser a dinar a S. Lluís dels francesos [...]. M'estava parlant Mgr. Carselade abans d'entrar al refector, quan s'ens acosta Mgr. Boudinoun, rector de St. Lluís, junt amb el Cardenal Charost, i el rector exclamà: *Ah! les catalans ils se retrouven*; i el Cardenal allargantme una mirada benigne va fer: *Voilà un catalan qui n'a pas son couteau!* Sembla que en tenim fama de portar ganivet!

Vagin, donchs, per V., Sr. Canonge, les salutacions afectuoses que d'una manera especial m'ha encarregat que les hi trametés el Sr. Arquebisbe de Perpinyà, com a una nova penyora de l'amistat profunda que fa temps que els uneix. [...].»

A Roma, el jove Mn. Eduard Junyent seguia amb atenció la política italiana i europea d'aquells anys tan crítics entre les dues guerres mundials. En una carta que envià al Dr. Marià Serra i Esturí, datada a Roma el 27 de març de 1928, li deia:

«Li recomano la ressenya de l'*Osservatore* del 26-27 març que porta un discurs formidable del Papa en esguard al feixisme. Segons notícies i comentaris que sento, farà rebombori. De fet, i això és cert, fins ara cap diari italià no l'ha pas publicat i això que habitualment porten més o menys els discursos del Papa.»

Entre el 10 i el 21 d'abril de 1928 efectuà un viatge d'estudis, en tren, junt amb el seu amic i condeixeble Maurice Mesnard, que els portà a Ravenna, Pàdua, Venècia, Torcello, Bolonya, Florència i Assís. Explicà les seves impressions en set articles que envià a la *Gazeta de Vich*. En una carta a Mn. Gudiol, datada el dia de Pasqua, li anunciava el viatge i la seva finalitat:

«per a conèixer bé aquest gran finestral que ens ha abocat tantes coses d'Orient».

Li deia també:

«He acabat ja l'estudi de St. Clement i Mgr. Kirsch m'ha aprovat totes les conclusions. Ara em dedicaré a perfilar bé les notes i espararé l'estiu vinent per a redactar el treball definitiu que em publicarà a fi d'enguany.»

Les vacances d'estiu de 1928 les passà, com cada any, a Vic. Els viatges de Roma a Barcelona-Vic i de Vic-Barcelona a Roma els efectuava en tren. Explicà les seves impressions del viatge d'anada a Roma a començ del curs 1928-1929 en un article titulat «Tot passant», publicat a la *Gazeta de Vich* el 29 de novembre de 1928, i amb referències especialment a les ciutats de Marsella, Gènova i Pisa.

El 29 de desembre de 1928 escrivia a Mn. Gudiol:

Mossèn Eduard Junyent (el primer de la dreta) amb companys francesos de l'Institut Pontifici d'Arqueologia Cristiana, a Roma, l'any 1929.

«D'ençà que torno a ésser a Roma he estat ocupadíssim, fins ahir, que vaig entregar a Mons. Kirsch el manuscrit italià del meu treball sobre S. Clement. Sortirà aviat imprès en el segon fascicle de la *Rivista di Archeologia Cristiana* de l'any 1928.»

En efecte, la prestigiosa revista dedicà 48 de les seves pàgines (231-278) del volum corresponent a l'any 1928 a contenir l'estudi titulat «La primitiva basilica di S. Clemente e le costruzioni antiche circostanti», amb profusa il·lustració.

El 13 de gener de 1929, coincidint amb l'estampació d'aquell estudi, donà compte oralment de les seves conclusions al món acadèmic romà en el transcurs d'una solemne sessió de la Societat di Cultori di Archeologia Cristiana, fundada pel cèlebre Giovanni Battista de Rossi l'any 1875 i presidida llavors per Orazio Marucchi.²⁶

Pocs dies després, l'11 de febrer de 1929, Mussolini i el cardenal Gasparri signaren els transcendents pactes del Laterà, pels quals Itàlia reconeixia l'Estat del Vaticà. Mn. Junyent pogué seguir-ho de prop perquè aquell dia de la firma es trobava al museu del Laterà. L'endemà escriví una crònica sobre l'esdeveniment per a la *Gazeta de Vich*. Hi deia, entre altres coses:

26. *Rivista di Archeologia Cristiana* [Roma], VI (1929), p. 371.

«El Papa és lliure. Torna a estar en la plenitud de sa Soberania. [...] L'Italia s'ha conciliat amb el Papa. [...] La bandera pontificia onejant arrenca les llàgrimes dels vells que la vegeren trepitjada. [...] La gaubança és plena, clamorosa i universal.»

A finals del curs 1928-1929, un cop superats els exàmens i aprovada una primera tesi, rebé el diploma de grau, junt amb tres condeixebles seus. Eren els primers diplomats de l'Institut. Registrà l'efemèride en el seu dietari:

«[12 Maig] 1929. Se m'otorga el diploma d'arqueòleg en el Pontifici Institut d'Arqueologia Cristiana de Roma.»

A més de l'estudi en italià sobre Sant Climent publicat a la *Rivista di Archeologia Cristiana*, en publicà un altre en català sobre la mateixa basílica romana a l'*Analecta Sacra Tarraconensia*. Mn. Gudiol redactà una ressenya bibliogràfica dels dos articles i la publicà a la *Gazeta de Vich* del 30 de juliol de 1929. L'encapçalà amb aquestes frases:

«Veus-aquí dues monografies que són per fer crèdit d'un investigador arqueòlec. Elles demostren que no ens equivocàrem els qui posàrem nostres esperances en el jove prevere vigatà. Amb dos anys de permanència a Roma ha pogut ja donar fruits ben assaonats i gustosos.»

Mn. Gudiol parlava de dos anys perquè l'estudi sobre Sant Climent, com hem vist, havia estat acabat l'estiu de 1928. Durant el curs 1928-1929 l'objectiu fou un altre títol de Roma. Mn. Junyent ho explicava a Mn. Gudiol en una carta datada el 17 de març de 1929:

«Ja fan dos mesos que estic estudiant el [títol] de SS. Joan i Pau, on he arribat a unes conclusions molt noves, les quals reunides amb les de S. Clement i amb les que, després d'un lleuger exàmen, m'han proporcionat el de S. Prudenciana, [...] he pogut arribar a un principi i a l'establiment d'una teoria de gran importància per la vida cristiana del s. III.»

Més avall, hi afegia:

«Mgr. Kirsch desitja de totes passades que tornés el curs que ve per a fer l'estudi complet. Em poso en les mans de la Providència!»

L'acabament del sojorn de Mn. Junyent a Roma estava previst per al final del curs 1928-1929, un cop completats els tres cursos de la carrera, bé que a l'acabament del curs següent havia de presentar la tesi doctoral. Els bons resultats dels seus treballs de recerca, però, feren canviar les previsions. El curs següent, el de 1929-1930, pogué tornar a Roma.

Abans de tornar-hi, anà a Tarragona per tal d'impartir un curset sobre *La vida orgànica del cristianisme romà en l'època preconstantiniana*, els dies 8, 9 i 10 d'octubre de 1929, en el teatre de l'Acció Popular Catòlica.²⁷ Repetí el curset a Vic, per invitació del Centre Excursionista, els dies 13, 20 i 27 d'octubre.²⁸

27. *La Cruz* [Tarragona], núm. 9169 (6 octubre 1929).

28. *Gazeta de Vich*, núm. 3630 (8 octubre 1929).

Pocs dies després, el 6 de novembre de 1929, escrivia una crònica titulada «Panorames: terres enllà» per a la *Gazeta de Vich*. Hi explicava les impressions dels dos dies de viatge en tren des de Barcelona fins a Roma. Començava així:

«El tren s'arrossega vertiginosament, esbufegant en la calma de la nit, amb el soroll constant d'un bressoleig placèvol. Els departaments curulls de viatgers i maletes són sinistrament il·luminats per una flameta blava i pels raigs escaducers dels llums del corredor a través de les cortinetes mal ajustades. El bleix de la son relenteix les parpelles balbes i les còrpores s'abandonen a innombrables posicions en l'estretor del seient.»

Descriu després la primera claror del dia a la Provença, el pas per Niça i Mònaco fins a Ventimiglia i l'arribada a Gènova, ja entrada la nit. Per últim, la claror d'un nou dia deixondia els ulls dels viatgers a Civitavecchia.

Mn. Junyent ho observava tot. El 4 de gener de 1930 escrivia una crònica per a la *Gazeta de Vich* sobre les grans obres de transformació de la ciutat eterna. Ressaltava:

«La gran gesta, però, de tota l'empresa és l'isolament del Capitoli amb el conjunt dels forums imperials. [...] És d'una empenta que s'ho val.»

Pocs dies després les circumstàncies polítiques canviaren a Espanya, on el 28 de gener de 1930 es produí la fi de la dictadura per la dimissió del general Primo de Rivera, al qual substituí el general Dámaso Berenguer, el de la «dictablanda» o «dictatova».

El 18 de febrer de 1930, en una carta extractada el 15 de març següent a la *Gazeta de Vich*, deia a «un sacerdot resident en aquesta Ciutat», és a dir, a Vic:

«Veig que per aquí hi ha un gran rebulliment de sangs amb els traspassos polítics. Dissabte llegia en el *Messagero* que a Vich també s'han pronunciat.»

Es referia als fets de la nit del 13 al 14 de febrer, en què, després d'una trenca-dissa de vidres en els domicilis de l'alcalde i d'algun regidor i d'alguns aldarulls succeïts en el local social de la Unió Patriòtica, foren detinguts per l'autoritat militar sis ciutadans.²⁹ Uns mesos més tard, en el programa de la festa major, es recordaven aquells fets amb to burlesc explicant que una casa d'assegurances havia enviat al seu agent el telegrama següent:

«Caído Primo. / Aumente prima / seguros cristales / de los concejales.»

En la mateixa carta del 18 de febrer explicava els seus plans de treball científic:

«Tinc en projecte, en col·laboració amb un francès, una obra monumental sobre els orígens i desenrotllament de les esglésies de Roma fins a l'època Carolíngia, feta recollint en un corpus tots els textos històrics i litúrgics, acompanyant plànols i fotografies. Ja hem presentat un plan de çò que ha d'ésser, i l'*Institut d'Archeologia*, després d'un exàmen detingut, no solament ens ho accepta sinó que s'ho fa obra seva. Es més, perquè el director, Mons. Kirsch,

29. «Els successos de la nit del 13-14 de Febrer». *Gazeta de Vich*, núm. 3694 (8 març 1930), p. 2-3.

ho ha exposat al Papa. Ja sabeu com Pius XI s'ocupa de tot personalment i més en afers del nostre Institut. Ell ho ha acceptat plenament i ja voldria que es fes desseguida. En l'audiència posterior ens en va parlar llargament i ens va felicitar augurant-nos un bon treball.»

* * *

L'última setmana de febrer de 1930 Mn. Junyent estigué fora de la ciutat eterna per raó dels seus estudis. En tornar-hi el dia 1 de març, trobà una carta de Josep M. Gudiol en què li comunicava la mort inesperada de Mn. Segimon Cunill, conservador adjunt del Museu Episcopal, el dia 22 de febrer, als 43 anys d'edat. En nom del seu oncle, li demanava que volgués acceptar el càrrec que la mort de Mn. Cunill deixava vacant.

Aquell mateix vespre contestà al seu amic i, entre altres coses, li deia:

«És verdaderament desoladora la mort de Mn. Cunill. Naturalment que el teu oncle l'ha sentida amb tota l'intensitat i més que més pel desamparament de la seva obra. Tots els amics ens en hem de plànyer. Et remercio gentilment la memòria que feu de mi que em trova verament en una situació que em posa en un cas perplex. Vols saber els meus projectes?»

Li explicava tot seguit que tenia la tesi a punt de defensar, que durant aquell curs havia fet una sèrie de descobertes importantíssimes, que havia iniciat un corpus monumental amb un condeixible francès, i que el projecte havia estat aprovat pel mateix papa en una audiència privada que els havia concedit a principis de febrer. Després, continuava:

«Pel teu oncle estic disposat a fer el màxim sacrifici de les meves aspiracions. [...] Et parlo francament. Si el teu oncle em vol al seu costat, jo em poso immediatament a les seves ordres, perquè jo que sóc el seu més gran admirador i el seu més humil deixeble no puc pas veure que la seva obra en sigui defraudada, i estic disposat a col·laborar-la i a continuar-la.»

Per últim, demanava que se li deixés acabar i defensar la tesi i fer un viatge d'estudis a l'Àfrica cristiana programat per a després de Pasqua. A més, que durant el curs següent pogués tornar a Roma dos o tres mesos per enllestir l'obra que tenia entre mans.

El dia 8 de març rebé carta de Mn. Gudiol, datada el dia 1, a la qual respongué el mateix dia. Després d'expressar-li la condolença per la mort de Mn. Cunill i l'agraïment per l'afecte que li mostrava a ell, li parlava de la seva tesi i dels seus treballs a Roma. Després li deia:

«Però V. decidirà davant de les necessitats que tinguin aquí. Si creu que haig de venir desseguida, un cop acabada la tesi em tindrà aquí. Si creu que puc completar les recerques, em perllongaré més. Espero, doncs, resposta categòrica. Seré amatent amb obediència jesuítica a la seva decisió.»

El 14 de març contestava una altra carta de Mn. Gudiol i, entre altres coses, li deia:

«Li regracio moltíssim el què pugui acabar els meus treballs en curs. Des de dimecres passat la meua tesi està presentada. [...] Per altra part sé que l'anada a Àfrica s'escau en les últimes setmanes d'Abril.»

Arribà el dia de la defensa de la tesi. Ho resumí així en el seu dietari:

«[27 març] 1930. Després de quatre cursos en el Pontifici Institut d'Arqueologia Cristiana de Roma, sostinc la tesis sobre el "títol de Sant Clement" i s'em nombra Mestre i Doctor en Arqueologia.»

La seva tesi fou la primera que es presentà a l'Institut i ell, per tant, el primer alumne que s'hi doctorà.

A Vic, mentrestant, Mn. Gudiol havia obtingut l'acord amb el bisbe Joan Pirelló per al nomenament del nou doctor com a conservador adjunt del Museu Episcopal i auxiliar de la Biblioteca Episcopal. El nomenament fou expedit el dia 11 d'abril. El nomenat ho deixà consignat així en el seu dietari:

«[11 abril] 1930. Soc nomenat Conservador Adjunt del Museu Episcopal.»

La *Gazeta de Vich* del dia 12 d'abril en donava la notícia d'aquesta manera:

«A petició y proposta de Mossèn Joseph Gudiol, Conservador benemèrit del Museu Episcopal y Bibliotecari Diocesà, el Sr. Bisbe ha nomenat Conservador Adjunt del Museu y Auxiliar Bibliotecari Diocesà, al nostre compatriota y amic Mossèn Eduard Junyent y Subirà. Que per molts anys pugui exercir els càrrecs a major gloria de la Iglesia y de la Ciutat.»

Aquell mateix mes d'abril tornà a Vic. Però, tal com havia demanat i obtingut, el dia 28 emprengué el viatge d'estudis que tenia programat al nord d'Àfrica aprofitant l'avinentsa d'un congrés eucarístic que se celebrava a Cartago. *La Gazeta de Vich* del dia 1 de maig ho explicava als lectors:

«El dilluns, a la tarda, sortí del port de Barcelona el motonau *Princep Alfons*, conduint a bord el grup de la Biblioteca Balmes que assistirà al Congrés Eucarístic de Cartago. Amb ell hi va el nostre amic, Mn. Eduard Junyent. El Pare Pijoan, el Dr. Josep Vives i Mn. Serra i Vilaró seràn els seus companys íntims de viatge. [...] Sembla que estaràn de retorn el dia 14 del actual maig. Que tinguin un bon viatge.»

Al cap de vuit dies, el 8 de maig, el mateix periòdic informava:

«El nostre amic Mn. Eduard Junyent ens escriu, dia 4 de maig, des de Biskhra, a la llinda del desert del Sahara aon anaren aquella tarda, dient que amb el Dr. Josep Vives i Mn. Serra i Vilaró van seguint la via cap a Cartago visitant ruïnes imponents i magnífiques, essent el paisatge, una revelació per tots.»

I el dia 15 de maig acabava la informació sobre aquell viatge, dient:

«Ahir arribà del seu viatge a Cartago i per terres del nord d'Àfrica, el nostre amic Mn. Eduard Junyent. Ha tornat entusiasmat del tresor artístic que ha pogut admirar en una serie de poblacions i ciutats d'antiga anomenada. [...] Les continuades excursions d'aquest seu viatge les ha realitzades sempre amb els tres companys catalans, Dr. Josep Vives, prev., Mn. Serra i Vilaró, i el Sr. Blasi i Vallespinosa, també intel·ligent i expert en coses d'art i de viatges.»

Mossèn Eduard Junyent, ja doctorat, al costat de mossèn Joan Serra Vilaró i de mossèn Josep Vives, en el vaixell que els dugué al port de Tunis l'any 1930.

Retornat del viatge el dia 14 de maig, no pogué pas descansar gaire. En efecte, la *Gazeta de Vich* del dia 17 de maig informava:

«Aquesta setmana entrant, al Seminari, el Dr. Eduard Junyent donarà als seminaristes de Facultat Major, la sèrie anual de conferències d'Arqueologia, que a l'any 1898, per iniciativa del Bisbe Morgades, començà a explicar el Conservador del Museu Episcopal, Mn. Josep Gudiol, continuant-les fins que la salut li ha permès.»

A més, de seguida fou requerit per afegir una altra tasca a les de conservador adjunt del Museu Episcopal i auxiliar de la Biblioteca Episcopal. Com que Mn. Cunill havia sigut arxiver municipal, l'Ajuntament sol·licità al Dr. Junyent que volgués ocupar també aquell càrrec. Així, doncs, apuntà en el seu dietari:

«[23 maig] 1930. Soc nomenat Arxiver Municipal.»

També succeí el difunt Mn. Cunill en una altra comesa: la de capellà de les religioses carmelites de la Caritat, al convent de l'Escorial.

En pocs dies la seva vida havia fet un gran tomb. De Roma a Vic; dels monuments paleocristians a les peces del Museu, als llibres de la Biblioteca i als pergamins de l'Arxiu vigatans. Era un retorn als seus orígens.

Instal·lat a Vic, a casa seva, s'anà adaptant ràpidament a la nova situació.

El dia 14 de juny encapçalava l'exemplar de les «Pàgines artístiques» de la *Gazeta de Vich* dedicades al Temple Romà amb motiu de la seva restauració, un cop aixecades les columnes de l'atri, amb l'article titulat «La restauració del Temple Romà».

Participà en l'organització d'una exposició d'art litúrgic que se celebrà, durant les festes de Sant Miquel, a la Sala Bigas.³⁰ I amb motiu de les festes publicà un breu estudi sobre «La fesomia de sant Miquel dels Sants» dins *L'Abella d'or a Vich 1930*.

El 30 de novembre de 1930, per invitació de l'Orfeó Vigatà, pronuncià una conferència «amb projeccions» sobre «Santa Cecília» en el saló-teatre del Foment Catòlic. Repetí la conferència en el Centre Catòlic d'Obrers de Sant Joan de les Abadesses el 14 de desembre següent.

Els diumenges 18 i 25 de gener de 1931 llegí les dues parts de la conferència titulada «Qui era en Serrallonga», preparada per Mn. Gudiol, el qual assistí a les dues sessions. Com que l'entitat organitzadora era el Centre Excursionista de Vic les dues sessions tingueren lloc aquí, en el Temple Romà. Foren les darreres vegades que Mn. Gudiol hi vingué.³¹

El dia 26 de gener el Dr. Junyent marxà a Roma per tal de completar els treballs d'investigació interromputs l'any anterior. En una carta datada a Roma el 2 de febrer de 1931, adreçada a Mn. Gudiol, li deia:

«Ja estic donat al treball de recerques per aquests subterranis romans. He trobat antigues amistats i altres de noves. Divendres passat vaig anar a l'audiència particular que el Papa va donar als membres de l'Institut d'Arqueologia, en la qual es va entretenir llarga estona.»

Mentre es trobava a Roma, rebé la notícia inesperada de la mort del Dr. Marià Serra i Esturí, de 63 anys d'edat, esdevinguda el 20 de febrer. En el número extraordinari que la *Gazeta de Vich* dedicà a la memòria del que havia sigut un dels fundadors i un dels col·laboradors més conspicus del periòdic durant molts anys, el Dr. Junyent, en un escrit datat a Roma el 25 de febrer, lamentava sentidament el traspàs del Dr. Marià.

Retornat de Roma a primers de març, pogué auxiliar encara durant una mesada Mn. Gudiol, cada vegada més debilitat pel progrés de la seva malaltia. Tot i això, encara el dia 9 d'abril Mn. Gudiol, en el seu domicili del carrer de Manlleu, acabà de dictar a Mn. Junyent, malgrat una tos persistent, la *Memòria del conservador* del Museu corresponent a 1930. L'endemà, 10 d'abril de 1931, Mn. Gudiol ja no es pogué llevar i cap a dos quarts d'una del migdia moria, a l'edat de 58 anys, rodejat pels seus familiars i assistit espiritualment per Mn. Junyent. L'enterrament s'efectuà el dia següent, 11 d'abril.

30. «Pàgines artístiques» de la *Gazeta de Vich*, núm. 3771 (4 setembre 1930).

31. *Gazeta de Vich*, núm. 3830 (22 gener 1931); GUDIOL, A. *Bio-bibliografia... Op. cit.*

Recordem, tot fent un incís, que l'endemà, dia 12 d'abril, tingueren lloc les eleccions municipals que portaren a la proclamació, el 14 d'abril, a Madrid, de la Segona República Espanyola i, a Barcelona, de la República Catalana, transformada poc després en Generalitat de Catalunya.

En aquelles circumstàncies, el dia 5 de maig el Dr. Junyent rebé el nomenament de conservador del Museu Episcopal, tal com deixà apuntat en el seu dietari:

«[5 maig] 1931. Soc nomenat Conservador del Museu Episcopal de Vich.»

Junt amb el nomenament de conservador del Museu hi anà també el de director de la Biblioteca Episcopal.

Tenia en aquell moment vint-i-nou anys. Començava una nova etapa de la seva vida, per a la qual s'havia anat entrenant al costat de Mn. Gudiol. Ara, sense el mestre, havia de continuar la seva tasca.

* * *

El seguiment de les seves activitats a partir d'aquell moment cau fora dels límits que m'he proposat d'estudiar. Dono per acabada, doncs, aquesta aproximació a la infància i la joventut d'Eduard Junyent i Subirà, amb el desig d'haver fer més propera la seva figura en ocasió del centenari del seu naixement.

Gràcies a tots vostès per l'atenció.